

Proffiabi OÜ
proffiabi@gmail.com

Teie 08.07.2026

Meie 23.07.2026nr 12.2-1/2934-2

Järelevalvemenetluse alustamata jätmine

Austatud härra Jervas

Proffiabi OÜ, registrikood 11445194, (edaspidi ka: järelevalveteate või teate esitaja) seadusliku esindajana 8. juulil 2026. a. pärast tööpäeva lõppu esitatud järelevalveteates juhtisite Rahandusministeeriumi tähelepanu Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, registrikood 74000547, (edaspidi ka: hankija) poolt avatud hankemenetluse „Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia majasisesed ehitus- ja remonditööd 2026 -2028“, viitenumber 306683, tulemusel sõlmitud raamlepingu alusel hankelepingu sõlmimiseks korraldatud kahele samaesemelisele minikonkursile: (i) „Foonika ümberehitustööd“, viitenumber 311038, (edaspidi ka: minikonkurss I); (ii) „Foonika ümberehitustööd“, viitenumber 312512, (edaspidi ka: minikonkurss II).

Avaldasite rahuolematust sellega, et hankija lõpetas minikonkursi I, milles ainsaks pakkujaks oli järelevalveteate esitaja, hankelepingut sõlmimata. Väitsite, et esitasite minikonkursis I pakkumuse, mille struktuur (tehnilise kirjeldusele vastav tööde nimekiri ja tehniliste lahenduste loetelu koos ühikuhindadega) oli detailset lahti kirjutatud. Sellest johtuvalt leidsite, et hankija omas enne minikonkursi II korraldamist infot, mille avaldamisega konkurendile võis minikonkursis II edukaks osutunud raamlepingu osapool saada õigusvastase eelise teiste ettevõtjate ees. Seadsite kahtluse alla, kas minikonkursis II edukaks tunnistatud pakkumuse esitanud ettevõtja koostas pakkumuse iseseivalt või võis ta saada hankijalt teavet, mis seadis nimetatud ettevõtja teistest ettevõtjatest soodsamasse olukorda. Palusite Rahandusministeeriumil järelevalvemenetluse käigus kontrollida muu hulgas seda, millisel viisil ja milliste lähteandmete alusel koostas edukas raamlepingu osapool oma pakkumuse minikonkursis II, millised tarnijad ja alltöövõtjad osalesid tema pakkumuse hinnastamisel jne. Ühtlasi leidsite, et hankija määratud pakkumuste esitamise tähtaeg oli mahuka pakkumuse koostamiseks liiga lühike, mis samuti kinnitab eelnimetatud kahtlusi edukale pakkujale õigusvastaste eeliste loomise võimalikkusest.

10. juulil 2026. a. kinnitasime järelevalveteate kättesaamist ning selgitasime, et riigihangete seaduses (RHS) sätestatud riikliku ja haldusjärelevalve ülesandeks ei ole dubleerida subjektiivset õiguskaitset võimaldavat vaidlustusmenetlust riigihangete vaidlustuskomisjonis (edaspidi ka: VAKO). RHS § 185 lg 1 sätestab, et pakkuja, kes leiab, et RHS-i rikkumine hankija poolt, sh pakkumuse edukaks tunnistamise otsus või raamlepingu alusel hankelepingu sõlmimise otsus (vt RHS § 185 lg 2 p-d 7-8, § 30 lg 11), rikub tema õigusi või kahjustab tema huvisid, võib vaidlustada hankija tegevuse, esitades VAKO-le sellekohase vaidlustuse.

Vastavalt RHS § 189 lg-le 5 peab vaidlustus, mis esitatakse raamlepingu alusel hankelingu sõlmimise menetluses (sh minikonkursis – vt RHS § 30 lg 5), olema laekunud VAKO-le 7 päeva jooksul alates päevast, kui vaidlustaja sai teada või pidi teada saada oma õiguste rikkumisest või huvide kahjustamisest, kuid mitte pärast hankelingu sõlmimist. Seejuures on oluline märkida, et RHS ei sätesta minikonkursi tulemusel hankelingu sõlmimiseks hankijale kohustuslikku ooteaega (RHS § 120 lg 3) ja minikonkursis on ooteaja kohaldamine hankija enda otsustada (RHS § 30 lg 11).

Erinevalt vaidlustusmenetlusest, mille piirid määrab ära vaidlustus ja sellega taotletav eesmärk kaitsta vaidlustaja subjektiivseid õigusi, saab Rahandusministeerium teha järelevalvet ainult avalikes huvides (RHS § 203 lg 1). Kuigi avalikes huvides toimuv järelevalve võib üldises plaanis aidata kaasa ka riigihanke osalevate või osalemisest huvitatud ettevõtjate õiguste paremale kaitsele, on võimalik subjektiivsete õiguste kaitse riigihangete järelevalve puhul üksnes n-ö juhuslik kaasnähe, soodne kõrvamõju. Ettevõtja subjektiivsete õiguste kaitseks on tõhusaim viis vaidlustusega VAKO-sse pöördumine. Seepärast sätestab RHS § 206 lg 1 p 1, et kui järelevalveteate esitajal on (veel) õigus esitada rikkumise peale vaidlustus VAKO-le, so vaidlustuse esitamise tähtaeg ei ole veel möödunud, siis sama rikkumiskahtlusega seoses ei saa Rahandusministeerium järelevalvemenetlust alustada. Samuti olukorras, kus järelevalveteate esitaja ei ole (tähtaegselt) kasutanud õigust esitada rikkumise peale vaidlustust VAKO-le (so vaidlustuse esitamise õigus on vaidlustamistähtaja möödumise tõttu minetatud), võib Rahandusministeerium jätta järelevalvemenetluse alustamata RHS § 206 lg 2 p-s 1 ette nähtud alusel.

10. juulil 2026. a. Rahandusministeeriumi selgitustele saadetud vastuses märkisite, et pöördusite hankija poole teabevahetuses 2. juulil 2026. a., so samal päeval, kui saite teada konkurendi pakkumuse edukaks tunnistamisest. Leidiste, et konkurendi kvalifitseerimise õiguspärasuse suunal teabevahetuses hankijale esitatud küsimustega olite sisuliselt vaidlustanud hankija 2. juuli 2026. a. otsuse pakkumuse edukaks tunnistamise kohta. Märkisite, et eeldasite, et enne VAKO-sse pöördumist tuleb oodata ära hankija vastus ega olnud teadlik sellest, et minikonkursi puhul kulgeb VAKO-sse pöördumise tähtaeg sõltumata hankijaga peetavast kirjavahetusest ning et vaidlustus tuleb esitada paralleelselt. Hankija vastas Teile alles 8. juulil 2026. a. Ühtlasi palusite järelevalvemenetluse alustamise üle otsustamisel arvestada järelevalveteates kirjeldatud asjaolude võimalikku mõju riigihanke läbipaistvusele ja konkurentsi võrdsusele tervikuna.

Riigihangete registrist nähtuvalt lõppes minikonkurss I hankija 12. juuni 2026. a. otsusega ilma hankelepinguta, sest ainus pakkumus, mille esitas järelevalveteate esitaja, lükati tagasi raamlepingu tingimustele mittevastavuse tõttu. Raamlepingu p 7.1 kohaselt ei tohi täitja poolt minikonkursside või hinnapäringute tulemusel pakutud maksumused olla kõrgemad kui (raam)lepingu sõlmimiseks korraldatud riigihanke pakkumuses märgitud (ühiku)hinnad. Tagasilükatud pakkumuse maksumuseks oli 487 622 eurot, mis ületas minikonkursi eeldatavat maksumust mitmekordselt. Pakkumuse tagasilükkamise otsust järelevalveteate esitaja VAKO-s ei vaidlustanud.

Riigihangete registrist nähtuvalt sõlmiti minikonkursis II hankija ja eduka pakkuja vahel 13. juulil 2026. a. hankeleping. Minikonkursis II laekus hankijale kaks pakkumust (rakendatud hindamise kriteeriumiks oli madalaim hind): edukaks tunnistatud pakkumuse maksumuseks oli 388 946 eurot ja järelevalveteate esitaja pakkumuse maksumuseks 491 889 eurot. 8. juuli 2026. a. vastuses järelevalveteate esitaja pöördumisele selgitas hankija, et kõigi raamlepingu osapoolteks olevate ettevõtjate hankelingu täitmise suutlikkust (kvalifikatsiooni) on kontrollitud raamlepingu sõlmimiseks korraldatud hankemenetluses ning minikonkursis täiendavaid kvalifitseerimise tingimusi hankija ei kehtestanud. Hankija märkis, et edukaks tunnistati majanduslikult soodsaim pakkumus riigihangete registris avaldatud pakkumuste hindamiskriteeriumi alusel, milleks oli pakkumuse kogumaksumus. Ühtlasi juhtis hankija tähelepanu, et tegemist on korduva minikonkursiga, milles on vähendatud tööde mahtu selleks, et hankelingu maksumus väheneks. Ometi esitas järelevalveteate esitaja minikonkursis II pakkumuse minikonkursiga I võrreldes veelgi kõrgema maksumusega. Teate esitaja poolt VAKO-le esitatud vaidlustus jäi läbi vaatamata.

10. juuli 2026. a otsuses nr 149-26/312512 märkis VAKO, et kuigi vaidlustuses esineb kõrvaldatav puudus (tasumata riigilõiv), ei saaks vaidlustust ka puuduse kõrvaldamisel sisuliselt läbi vaadata, sest vaidlustuse esitaja on esitanud vaidlustuse hankija 2. juuli 2026. a otsusele (millest ta sai teadlikuks samal päeval) alles 10. juulil 2026. a., so hilinenult. RHS § 198 lg-s 5 toodud 7-päevase tähtaja kulgemine algas 3. juulil 2026. a. ning vaidlustus oleks pidanud VAKO-le laekuma hiljemalt 9. juulil 2026. a. Vaidlustuse esitamise tähtaega ei ole võimalik ennistada (vt TrtRKm 08.03.2022, nr 3-22-49, p 10; TlnRKm 13.08.2024, nr 3-24-2145, p 11). VAKO otsuse teatavaks tegemisest on möödunud enam kui 10 päeva ja vaidlustuse esitaja ei ole VAKO otsust kohtus vaidlustanud (halduskohtule hankeasjas kaebust esitanud). Järelikult on VAKO otsus jõustunud.

Eeltoodut arvesse võttes ei pea Rahandusministeerium esitatud järelevalveteate ajendil järelevalvemenetluse alustamist võimalikuks. Lisaks RHS § 206 lg 2 p-le 1, mis lubab jätta järelevalvemenetluse alustamata, kui teate esitaja ei ole (tähtaegselt) kasutanud õigust esitada rikkumise peale vaidlustust VAKO-le, esineb praegusel juhul juhtumipõhist järelevalvemenetlus välistav absoluutne menetlustakistus. Menetlustakistus seisneb asjaolus, et mõlemad minikonkursid on tänaseks lõppenud. RHS § 206 lg 1 p 4 kohaselt järelevalvemenetlust ei alustata, kui riigihanke menetlus on lõppenud. Minikonkurss kui riigihanke menetlus lõpeb nii hankija otsusega kõigi, sh ainsa, pakkumuse tagasilükkamise kohta kui ka hankelepingu sõlmimisega (vt RHS § 14 p 17¹ ja analoogia korras § 73 lg 3 p-d 1-2). Järelevalvemenetluse alustamine oleks eesmärgipäratu, sest hankelepingu sõlmimise korral on võimalikud rikkumised lõpule viidud ning ettekirjutuse tegemine pole enam õiguslikult võimalik (vt RHS § 208 lg-d 1-2, mille kohaselt on järelevalvemenetluses hankijale ettekirjutuse tegemine võimalik üksnes enne hanke- või raamlepingu sõlmimist). Kui vaidlustus ei ole tähtaegne, siis vastavalt RHS § 194 lg-tele 2-3 ei teavita VAKO hankijat kõlbmatu (mittekõrvaldatavate puudustega) vaidlustuse esitamisest ning sellise vaidlustusega esitamisega ei saa kaasneda RHS § 194 lg-s 4 sätestatud tagajärge, so sõlmitud hankelepingu tühisust. Seega saab hankelepingu minikonkursis II lugeda kehtivalt sõlmituks. Seda enam, et vaidlustus oli esitatud ilmselgelt pärast RHS § 189 lg-s 5 ettenähtud tähtaega. Järelikult ei saa Rahandusministeerium praegusel juhul minikonkursside I-II õiguspärasuse kontrollimiseks RHS § 205 lg 1 p-s 1 ette nähtud korras järelevalvemenetlust alustada.

Vaatamata eelnimetatud menetlustakistustele ei oleks Rahandusministeeriumi arvates ka nende puudumisel järelevalvemenetluse läbiviimine avaliku huvi kaitse seisukohast põhjendatud. Ka teate esitaja ei ole seadnud kahtluse alla asjaolu, et edukaks tunnistati hindamiskriteeriumide kohaselt majanduslikult soodsaim, so antud juhul madalaima hinnaga, pakkumus. Iseenesest peab hankija mistahes riigihanke menetluse, sh minikonkursi, läbiviimisel tagama pakkumuse konfidentsiaalsuse (RHS § 45 lg 7) ega tohi avalikusta pakkumuste sisu osas, mille pakkuja on pakkumuses õiguspäraselt märkinud ärisaladuseks (RHS § 46¹ lg 2). Seejuures ei ole pakkumuse konfidentsiaalsus absoluutne ja ajaliselt piiramata, nt ei saa pakkumuses ärisaladusena märkida pakkumuse maksumust ega osamaksumusi (vt RHS § 46¹ lg 1 ja § 110 lg 5). Järelevalveteates esitatud hüpotees teate esitaja pakkumuses sisalduva ärisaladusena kaitsva teabe nõ lekitamisest konkurendile on paljasõnaline ja spekulatiivne ning Rahandusministeeriumile teadaolevad asjaolud selliseid asjaolusid ei kinnita ega selles osas põhjendatud kahtlusi ei tekita.

Põhjendamatud on ka teised järelevalveteate esitaja etteheited hankijale. Seadusandja ei ole ette näinud minikonkursis pakkumuste esitamiseks minimaalselt nõutavat tähtaega. Hankija sätestab pakkumuste esitamiseks minikonkursis mõistliku tähtaja, arvestades hankelepingu eseme keerukust ja pakkumuste esitamiseks vajalikku aega (RHS § 30 lg 9 p 2). Minikonkursis II, mis oli samaesemeline korduv minikonkurss, tegi hankija raamlepingu pooltele pakkumuse esitamise ettepaneku 19.06.2026, määrates pakkumuste esitamise tähtpäevaks 30.06.2026. Seega oli ettevõtjatel pakkumuse koostamiseks kokku 10 kalendripäeva, sh 4 tööpäeva.

RHS ei näe isegi avatud hankemenetluses ette pakkumuste esitamise tähtaja kulgemise peatumist või pikenemist seoses pakkumuste esitamise tähtaja sisse jäävate riigipühadega. Antud juhul ei langenud pakkumuste esitamise päev riigipühale.

Samuti ei ole hankija minikonkursi läbiviimisel kohustatud uuesti või täiendavalt kontrollima raamlepingu osapooleks olevate ettevõtjate (pakkujate) kvalifikatsiooni. Enamgi veel, RHS § 30 lg 10 annab hankijale vastava kaalutusõiguse üksnes siis, kui tingimused pakkuja täiendavaks kvalifitseerimiseks minikonkursil olid esitatud juba raamlepingu sõlmimiseks koostatud riigihanke alusdokumentides. Kuigi hankijal puudus seadusest tulenevalt kohustus minikonkursis otsuste vormistamiseks ja enne hankelepingu sõlmimist ooteaja järgmiseks (RHS § 30 lg 11), on hankija seda vabatahtlikult teinud. Seega puudub alus hankijale ette heita, et ta oleks rikkunud minikonkursi II läbiviimisel läbipaistvuse põhimõtet ja oleks soovinud konkurentsi tasalülitada.

Hankija vastas järelevalveteate esitaja 2. juulil 2026. a. esitatud pöördumisele viivitusteta. Kuigi RHS sedalaadi pöördumistele sõnaselgelt vastamise kohustust ja tähtaega ei sätesta, lähtus hankija RHS § 46 lg-s 1 enne pakkumuste esitamist riigihanke alusdokumentide kohta selgituste andmise korrast ning vastas 3 tööpäeva jooksul. Väär ja põhjendamatu on järelevalveteate esitaja seisukoht, et riigihangete registri teabevahetuses hankija poole pöördumine võiks peatada vaidlustuse esitamise tähtaja kulgemise. Vaidlustuse esitamise tähtaeg, nagu eelnevalt selgitatud, ei ole ennistatav. Ettevõtja peab riigihanke menetluses osalemisel, sh õiguskaitsevahendite kasutamisel, olema hoolas ja järgima seaduses sätestatud tähtaegasid. Rahandusministeeriumi hinnangul ei ole seaduse mittetundmine käsitatav erandliku ja ettevõtjast mittesõltuva mõjuva põhjusega, millega saaks arvestada RHS § 206 lg 2 p 1 kontekstis järelevalvemenetluse alustamise kaalumisel. Seaduses toodud vaidlustuse esitamise tähtaegade mittetundmine ei ole võrreldav sellega, kui hankija oleks ettevõtjat õiguskaitse vajaduse (puudumise) osas eksitanud, nt lubades vaidlusaluse otsuse ise kehtetuks tunnistada vms.

Eelnevale lisaks selgitame, et RHS § 203 lg 3 järgi on subjektide ring järelevalvemenetluses piiratud hankijaga. Järelevalvemenetluses kontrollitakse üksnes hankija tegevuse õiguspärasust. Seetõttu ei saa Rahandusministeerium kontrollida järelevalvemenetluses eduka pakkumuse kujunemist ja hinnastamist, sh millisel viisil, milliste lähteandmete alusel ja milliste alltöövõtjaid kaasates koostas edukas pakkuja oma pakkumuse.

Juhindudes RHS § 205 lg 1 p-st 1, § 206 lg 1 p-st 4 ja lg-st 3, teatame, et Rahandusministeerium ei alusta Proffiabi OÜ järelevalveteate ajendil järelevalvemenetlust kontrollimaks Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia minikonkursside „Foonika ümberehitustööd“, viitenumber 311038, ja „Foonika ümberehitustööd“, viitenumber 312512, õiguspärasust.

Rahandusministeeriumi pädevuses ei ole uurida võimalikke korruptiivseid tegusid. Meile antud juhul teatavaks saanud asjaolude kogum ei anna alust süüteo kahtluseks, millest Rahandusministeerium peaks teavitama pädevat uurimisasutust või prokuratuuri. Sellegipoolest, kui leiate jätkuvalt, et hankija tegevus võib olla kantud mõnele raamlepingu osapooleks olevale ettevõtjale õigusvastaste eeliste andmise eesmärgist, on Teil võimalik pöörduda vastava kuriteoteatega karistusseadustiku (KarS) §-s 300 sätestatud kuriteokoosseisu osas menetluspäevust omava asutuse poole.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Estella Põllu
riigihangete valdkonna juht
riigi osaluspoliitika ja riigihangete osakond

Mihhail Antonov 5885 1448
Mihhail.Antonov@fin.ee